

Буљбаш

ЦЕНА 4 ДИНАРА

Поптарица плаћена у готову.
10 марта 1924.

Излази сваког понедељника.
Година II. број 10.

КОМЕДИЈА

Часопис за позориште, музику и филм.

Уредник Никола Трајковић. Владиник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“.

Гостовање Загребачког Народног Казалишта
у Београду

Интендант Загребачког Казалишта г. Др. Јулије Бенешић. — Intendant Zagrebačkog Kazališta g. Dr. Julije Benešić.

Dragi Beograđani!

Strahopočitanje je u našim srcima, kad stupamo preko praga Bijelog Grada. Odlučno ostavljamo za sobom sva kolebanja naših nesretnih dana, sve trzavice nesredjenih prilika, i duša je naša čista, kad govori preko rampe Riječ Ljubavi. Prvi pružamo problijedjele dlanove i tiažimo vječno bratimstvo u umjetnosti i potpuno pretočenje naših osjećanja. Neka nas povežu u vječnost:

dobre slutnje naših predja ("Dubravka")

beskrajna širina narodne naše duše ("Požar strasti")

mukotrplni put naše mlađe kulture ("Vučjak")

nepokolebiva odlučnost našega stremljenja prema Uzvišenome ("Ponoć")

neka nas povežu u vječnost i neka blagoslove vez naš na sva vremena.

Dajte, da se naše strahopočitanje pretvori u oduševljenje bez kraja, kad budete došli k nama u Zagreb, da vam vratimo gostoprимstvo!

Članovi Zagrebačkog Kazališta.

Clanovi Zagrebačkog Kazališta u Beogradu

Г. Франо Сотошек.

Г-ја Ела Хафер-Гјермановик

Г. Дубравко Дујшин.

Г. Михајло Марковић. — G. Mihailo Marković.

Г. Хинко Нуцић. — G. Hinko Nučić.

Г. Стјепан Бојничић. — G. Stjepan Bojničić. Г. Страхиња Петровић. — G. Strahinja Petrović.

Г-ђа Тонка Савић. — G. Tonka Savić.

Г-ђа Мила Димитријевић. — G.-đa Mila Dimitrijević.

Г. Иво Раић-Лоњски. — G. Ivo Raič-Loňski.

Г. Јосип Павић. — G. Josip Pavić.

Промена управника Београдског Народног Позоришта

Г. Милан Грол, досадањи управник Народног Позоришта у Београду. — G. Milan Grol, dosadanji upravnik Narodnog Pozorišta u Beogradu.

Дугогодишњи управник Народног Позоришта у Београду, г. Милан Грол, пензионисан је недавно по својој жељи. Одласком г. Грола одлази из позоришта један од нашеих најмаркантнијих позоришних људи за последње две деценије. За његово име везане су многе важне уметничке манифестације у историји Народног Позоришта у Београду. И техничка и артистичка организација Народног Позоришта пролазила је кроз руке овог енергичног позоришног човека са ретком умешношћу. Он је прозирао увек вешто у свим нашим глумацама, и наших уметничких прилика у опште. Узео је својим ауторитетом да Београдско Народно Позориште одржи све до последњег дана на висини ретког уметничког досто-

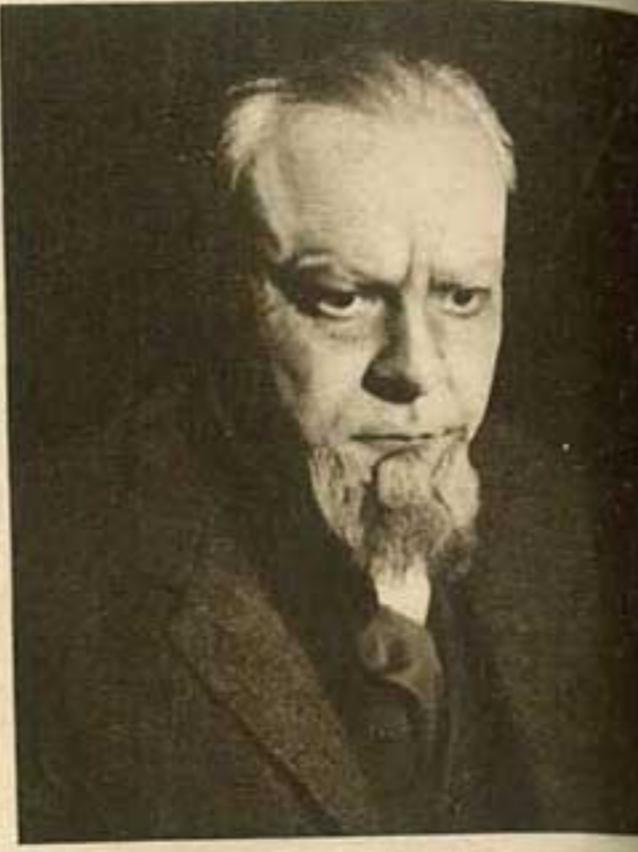
јанства. Он је тиме постао синтеза позоришног рада у Београду за последње две деценије.

На место г. Грола, постављен је за управника Народног Позоришта у Београду г. Милан Предић, директор драме, и досадашњи савесни и саветодавни помоћник бившег управника у целокупном артистичком позоришном раду. Г. Предић је већ петнаест година у позоришту. Његова лична књижевно-уметничка култура учинила га је логичним наследником бившег управника. И као позоришни стручњак и као човек, нови управник је врло симпатична личност у кругу нашеих позоришног света. Оправдана је нада, да ће он умети проширити још више принципе рада у Народном Позоришту, и да ће уметничке амбиције нашег престоничког позоришта остваривати са ауторитетом, и деликатном одговорношћу, којој је он дорастао.

Г. Милан Предић, нови управник Народног Позоришта у Београду. — G. Milan Predić, novi upravnik Narodnog Pozorišta u Beogradu.

Спедијални снимци за „Comoediј“ чланова Художественог Театра

Г. Николај О. Масалитинов као Јермолај Лопахин у „Вишњевом Саду“, и као доктор Воангел у „Госпођи с мора“. — G. Nikolaj O. Masalitjinov kao Jermolaј Lopahin u „Višnjevom Sadu“, i kao doktor Veangel u „Gospođi s mora“.

Г. Павел Павлов као Фома Фомић, у „Селу Степанчикову“, и као стари Фирс у „Вишњевом Саду“ — G. Pavel Pavlov kao Foma Fomić, u „Selu Stepančikovu“, i kao stari Firs u „Višnjevom Sadu“.

Г-ја Краснopolјскаја, као Дуњаша и г-ја Греч, као гувернанта Шарлота, у комаду „Вишњев Сад“. — G-ja Krasnopoljskaja, kao Dunjaša i g-ja Grč, kao guvernanta Šarlotu, u komadu „Višnjev Sad“.

Г. Вирубов, као студент Трофимов у „Вишњевом Саду“, и као „Непознати“ у „Госпођи с мора“. — G. Virubov, kao student Trofimov u „Višnjevom Sadu“, i kao „Nepoznati“ u „Gospođi s mora“.

Г. Б. Сјеров као Балестед, и г. В. Васиљев као Лунгстранд у комаду „Госпођа с мора“. — G. B. Sjerov kao Balested, i g. V. Vasiljev kao Lungstrand u komadu „Gospođa s mora“.

Г. Комисаров као Архолм, и г-ца Скрјабинова, ћерка чувећог руског композитора, као Балета, у комаду „Госпођа с мора“. — G. Komisarov kao Arholm, i g-ca Skrjabinova, čerka čuvanog ruskog kompozitora, kao Baleta, u komadu „Gospođa s mora“.

"Сотоедија" је за кратко време свога излажења нашла на леп однос код читалаца, и ми нисмо жалили материјалних жртава да бисмо обезбедили излажење "Сотоедије". Али стално поскупљивање свега што је требало за израду листа, нарочито технички савршеност, као што је "Сотоедија", приморава нас да од овог броја повисимо цену листа у појединачној продаји на 4 динара. Претплатна цена ће бити за три месеца (13 бројева) 45 динара, за шест месеци (26 бројева) 90 динара. За иностранство је претплата за три месеца 70 динара, за пол године 140 динара.

Najiji velikci umetnici.

Vika Podgorska.

Za pozornicu vredi jedna krilatica: pravi osećaj ispravno iznešen! Pravi osećaj je onaj, koji je s jedne strane jedino moguća psihološka podloga jednog tekstu role, a drugi strane psihološko stanje u vezi s tekstom posve jasno, odvojeno i određeno. Dakle: adekvatnost i eklatantnost osećaja čini njegovu pravost. Osećaj, po sebi, stanje je unutarnje-glumačko; umetnost je gluma u ispravnom iznešenju toga osećaja. Postoje metodi, po kojima se iznose osećaji; takoni, koji određuju snošaje među sadržajem (osećaj) i formom (izgovorena reč). U okviru tih metoda imade mnogo mogućnosti; najidealnija je mogućnost: najčišći osećaj imeti najjednostavnijim sredstvima, a da se ipak postigne maksimum izrazitosti. Vika Podgorska približava se toj najidealnije mogućnosti. Cistoća osećaja, njina adekvatnost leži u njenom karakteru kao čovek; minimalni utrošak energije da postigne najveći učinak leži u njenom umetničkom odgoju. Kao čovek neobično tankocutna, osjetljiva za najsitnije stvari, što prše iz teksta jedne role, ona kao umetnik ima jednu divnu sposobnost samoobuzdavanja, automodulacije. Intenzitet njenih osećaja ne dopušta joj ipak, da se zanese nad racionalnu sferu konstruisanja uloge. Cela *Ona* (iz „Promašenih Života“) u nje je simfonija osjećaja, kako bi ju izneo Debussy: Podgorska kao da se rodila za tu ulogu, da je odigra i da ode... Pa ipak ona i za druge role žuri: za paučinu Lenormanda isto koliko za mozaik krikova kod Krleže. Ona obuzdava orkane duboko u sebi, jer je na površini svoje forme staložena i čista. Njen je krik osenjen osamljenom tugom i obuzdan strogim ukusom, koji pozna granice teatralnosti („Vučjak“). Njena je sfera srce, ne um. I forma je kod nje stvar srca: iznošeno i položeno pred nas nežnim rukama, ispretkano nešto muzičkim prstima, igra milja i topline, diskretni jedan trepet (Wendla u „Proleće se budi“). Njena vedrina nosi nad sobom uvek jedan oblak sentimenta i zato ona nije mogla da bude „Čista Žena“ nikada. To je crta njenoga karaktera, koji neće da izbriše stilska namera. Naprotiv: Podgorska u izvesnim momentima podvlači tu notu, ona donosi ono vanpolno čistoga osećaja po sebi (Jeljenka u „Dubravci“). Ona je mlada i sve, čemu se od nje nada, sada je u intenziv-

nom dozrevanju; u njemu su već u Mariboru. 1921. gostuje određene konture njene ličnosti u grebu kao Anica (Halbe: M... i Vivie (Shaw: Zanat gde W...) budućnosti.

Vika Podgorska, primorska Slovenka, rodom je iz Gorice. Glumačku Školu g. Hinka Nučića polazila je u Mariboru. 1919. nastupila je prvi put u novom pozorištu

Jos. Kulundžić

Наша глумачка школа.

Како СМО играли...

Моја генерација и све старије васпитаваху своје талente у путничким позориштима. То је била једина Драмска Школа. Па ипак драмска школа, која је ограничена била на саму праксу, дала је великих и добрих глумаца наше позориште.

Под каквим смо се околности развијали, нека вам послужи ова једна, од толиких многих анегдота преживљелих.

У мом почетничком раду, године... — оне се не говоре — дојосмо једном са трупом Ј. Јокића, који је себи ставио у задатак да по селима просвећује масе, — у Прњавор. Ту г. управник заузме први локал, »Општинску кафану«, (јер другог није било)

Баш је било око Ђурђевдана, кад смо хтели дати прву представу. За све време наших припрема било је дивно време — али кад истакосмо нашу листу, која оглашаваше актуелну комедију »Министар и лопов« — удари киша. Најпре слабије, па јаче и јаче, док се не претвори у праву провалу облака. Па, како се Прњавор већ онда угледао на нашији Београд, то се нико није смео мани из куће, ако није жеleo да рескира, да се удави у блату и с тога на представу нико и не дође.

Киша је лила пуних шест на. Општинари се забринути стали ломити главе: »Од куда киша лије, што Бог хоће, а ми се глумачки покисли, шерили за један сто, а црева крче, јер је Цинцарин кафана изгубио сваку наду у нас и ставио кост; ни наша лична дероба није му пружала никакве гаранције. И заиста смо изгли као прави грабанцијаши-коносци!

Наједанпут приступи на столу један кмет, са два општска пандура: »Кој ви је овај газда?«

Покажемо му нашег управника, који је изгледао нешто боље него ми, зато што је имао на себи неки извештали камгарски герок са кратким рукавима, аправ је био у једно око. Са струхопштовањем приђе господин кмету:

»Ја сам, знате, управник позоришта »Србадија«.

»Ти ли си тај!« обрецну се бусито кмет — »што лепиш кате с »Министар и лопов«, натерујеш кипу; а имаш ли сопш?«

»Имам«, побледе управник показа му.

»А за твоје момке?« и указа ће да плати, само да спасе село прстом на нас. од ове несреће!« заврши кмет.

»За њих немам. Али то су моји глумци, и наш је задатак пандурима, били смо на мосту, узвишен, јер ми ширимо просвету баш по селима, где је глумачка нога први пут стала!« — башића је престала и сунце одгрејало.

»Море, причај ти то неком другом!« продера се кмет. »Јер од како ви дођосте у наше село, јенијег изаберу, да се вратим по киша не престаје. И зато ти са општујем наредбу ову општинског суда, да покупите своје прије и атара ове општине!«

Цинцарина, кад је чуо ове речи, у мал капља није ударила — јер на табли је било 126 гроша вересије!

»Ђанум, а 126 гроша, Бог да ти прости!« зацичи лупајући се песницама у груди. — »Општина

У хитни заборавили смо нешто декора и мене као најразвијенијег изаберу, да се вратим по тај декор. Али кад дођох до моста пандури згрануто, дигавши у вис тољаге, викну: »Не, овамо нећеш!« »Али заборавили смо...«

»Све што сте заборавили, вратите ви се тамо, само овамо не прелази!«

То су биле драмске школе

из које су пролазиле старије генерације!

Димитрије Гинић.

Мануфактурна Галантериска радња Тихомира Л. Павловића, Београд

Књегиње Љубице бр. 5. — Близу Прометне и Савске Банке
ПРЕПОРУЧУЈЕ:

ШТОФА за женска и мушка одела и капуте, Селескина, Клота пресованог, СВИЛЕ швајцарске, Фулара, Сатина, Порхета белог и у боји, ПЛАТНА у свима ширинама, ЦВИЛИХА за душеке и завесе, ЧИПКАНИХ ЗАВЕСА, ТЕПИХА на метар, ШТОФАНИХ ЧАРШАВА, ПОДКОШУЉА зимских и кошуља мушких, Краватни, Мидера, Чарапа мушких и женских и разне друге робе.

Цене јефтиније но и где у Београду.

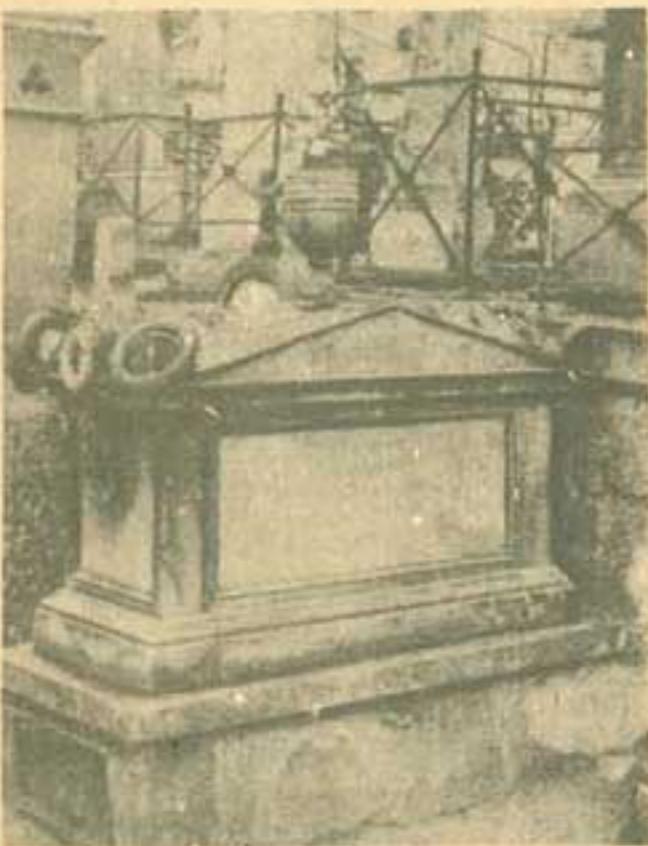
1-1

„Comoedia“ се може добити у свима књижарама и код свих продаја новина. Поједињи број 4 динара.

Париски позоришни живот.

„Госпођа с Камелијама.“

15. Јануара ове године навршило се сто година од рођења Alphonsine Plessis (која променивши доцније положај раденице са

Гроб Маргарете Готје, коју је Дима-Син скаковично у свом роману и комаду „Госпођа с Камелијама“.

положајем демимонткине великог стила, променила и име, називавши се Maria Duplessis) коју је Дима у свом комаду »Госпођа са Камелијама« идеализирао и овековечио. Доносимо слику њенога гроба на париском гробљу Монмартра, који је урашен једним мраморним саркофагом на коме се налази урна.

На дан њенога рођења и смрти гроб је пун камелија, које доносе Парижани и Парижанке.

„L'Accroche-Coeur.“

У позоришту чисто париског жанра „Théâtre de l'Etoile“ била ме,

је главна проба комада Саше Гитри-а „L'Accroche-Coeur“ (зулуфи) чија ће премијера ускоро следовати. Ова комедија у којој је Саша Гитри као аутор јаче него никад развио ироничну реалност, у тој насмијаној лакриди, где му чини задовољство да хумором својим шалећи се улепша, не чињећи их притом неприродним, свакидашње типове, зар та комедија не личи на драму у минијатури? L'Accroche-Coeur је један сасвим вулгарни хотелски пацов, коме је име Марсел. У једном хотелу у Венецији среће једну богату младу даму, чији му накит запада за око. Успева да се увуче у њену собу, наркотизира је са етером и узима све драгоцености. Сутрадан се појављује у истом Позоришту као безпрекорни центалмен, обријаних зулуфа и бркова. Покрадена дама се заљуби у њега и са његових (т. ј. њених) украђених десет хиљада франака побегну заједно.

Једне ноћи у једној кабини за спавање André дозна истину, али њен укус за необичним и авантуристичким учини јој Марсела још дражим. У Марселу се буди последња трун савести и он одлази. Са ово неколико редака није могла бити изражена драж знакачких и спонтаних дијалога овога комада, а још мање савршенство игре Гитрија и његове жене Ивоне Прантан у чијим су рукама главне улоге.

„Мона Вана“ у „Француској Комедији.“

»Мона Вана« од Мориса Метерлинка је исто толико сјајно дело, због своје литературне фор-

мешавине интуиције и разума, заједно са мужем и оцем јунаки- мистицизма и реалности, сексуалне психологије и необичног драмског савршенства.

Кад Мона Ђована, лепа млада жена Гуидова одлази сама и гола под својим ограђачем, ка лепом сак произведен тим чудом на рохарамбаши Прансивану, да моли ђаке и на масу ухваћен је и опримирје за своје земљаке, гледаоци дрхте од срама и страха, шеношћу.

Мале вести „Comoedie“

Трифковићево „Љубавно Писмо“

„La Natione“ јавља да је ту недавно једна италијанска путујућа трупа с успешном представљала у Неапуљу, поред остадога, и Трифковићево „Љубавно Писмо“. Лист не каже која трупа; али вероватно да је Виталијани — Дузе. Када је то одлично путујуће друштво пре балканског рата гостовало у Београду у Народном Позоришту, под управом г. г. Марковића и Р. Оданића, представљало је једне вечери на задовољство београдске публике и Трифковићево „Љубавно Писмо“ у италијанском преводу Душана Синобада. Том приликом Виталијани је понела собом у Италију препис поменутог превода.

„Ана Каренина“ — опера.

Италијански маестро Ђино Робиани конопновао је, по Толстојевом роману, оперу „Ана Каренина“ у три чина, која је до-

била другу награду (прву је добио Барил) Националног Конкурса за лиричку музику.

Робиани је пре тога дао две опере од којих му је успела „Есвелаја“.

„Ана Каренина“ ће бити приказана у току идућег пролећа.

Прошле године, по истом роману састављен је либрето на мађарском језику, и један мађарски композитор написао је оперу, која је ове зиме имала велики успех у Пешти.

Један јубилеј

Г. Риста Спиридоновић, члан Народног Позоришта у Скопљу, прославио је двадесетпетогодишњицу свог глумачког рада 8 марта ов. год. у сплитском позоришту.

Слављеник је тога вечера играо улогу Филипа у „Власнику ливице“ од Жорж Онеа.

85% становништва Београда
снабдева се Чарапом у
ДЕПО-У ЧАРАПА
БРАЋЕ РОМАНО
КЊЕГИЊЕ ЉУБИЦЕ УЛ. 14.

Роба првокласна, цене без конкуренције.

НОВО РЕНОВИРАНО; СВАКИХ ОСАМ ДАНА НОВИТЕТИ.

КАМФОР КРЕМ

КРАЉИЦА МАРИЈА

ЗА ЧИШЋЕЊЕ И УЛЕГШАВАЊЕ ЛИЦА

ЧУВЕН СА СВОЛИХ СЈАЈНИХ ОСОБИНА; ОДЛИКОВАН ЈЕ ВИСОКИМ ИМЕНОМ Н. В. КРАЉИЦЕ С. Х. С. МАРИЈЕ ..

Израђује Косметички Лабораторијум

Н. РАНИСАВЉЕВИЋА

..Краљ. Дворског Домен Фризера..

БЕОГРАД, КРАЉА МИЛАНА ул. 14
Мезанин Тел. 25-26

ДОВИЈА СЕ СВУДА, 1 ТЕГЛА 50 ДИН.

ШРЕ НЕГО ШТО КУПИТЕ ПОКЛОНЕ ЗА МЛАДЕЋИЦЕ

од чистог сребра, кина сребра, или какав часовничарско јувелирски артикал, у вашем је сопственом интересу да посетите највеће стовариште часовничарске и јувелирске радње Кн. Михајлова 10. Стефановић, Београд. Кн. Михајлова 10.

Чиновници и Сиротињо!!

Да бих дао могућност чиновницима и сиротињи, — који понајвише трпе новчану кризу — да и њима светли електрика и да их не трује гас, решно сам да свакоме уводим електричне инсталације на отплату у три рате.

За потребна обавештења обратити се Електро-Техничкој радњи

Јована М. Симића

Макензијева Бр. 5, Славија. Тел. 18-76

КУПУЈТЕ „НАРОДНА ИЗДАЊА“

МУЗИКАЛИЈА

јер су најбоља, најефтинија и најсавременија

ЈОВ. Фрајт,
Кр. Александрова 49

Уписујте се

у

„Клуб филмофил“

АГРАРНА И ИНДУСТРИЈСКА БАНКА А. Д. БЕОГРАД
КРАЉА ПЕТРА ул. 18. ТЕЛЕФОН БР. 24-14, 32-21, 32-23

Прима новац на штедњу на благајничке бонове са роком од три месеца и плаћа 10 од сто интереса годишње унапред.

Прима улоге на штедњу по книжицама и текућем рачуну под најповољнијим условима и исплаћује их без отказа.

Душтвена хроника

Чајанка у почаст Художествених

Агилно Друштво »Цвијете Зузорић« које је нарочито својим заузимањем за уметност приредило је 29. фебруара у »Клерицу« врло успелу чајанку у почаст чланова Художественог Театра. Овакве чајанке доста су нове појаве код нас, и иницијатива »Цвијете Зузорић« за сваку је похвалу. Јер на оваквим чајанкама уметници и београдско друштво имају прилике интимног упознавања. Овакве чајанке требало би приређивати што чешће.

Чајанка је, ревносно, одлично успела. Позвани и гости провели су једно пријатно после по-дне, раставивши се срдачно.

Међу приличним бројем позваних примећени су: Госпође Л. Христић, Стана Ђорђевић, Гргин,

Музичка хроника

Једна нова оперска премијера у београдској Опери: Сузанина Тајна.

У току ове недеље даје се први пут у београдској Опери, пријатни музички интермецо у једном чину »Сузанина Тајна« од Ертмана Волф-Ферарија. Композитор ове лаке опере Немац је по оцу а Талијан по мајци, и као да се оба утицаја јако истичу у његовим музичким делима.

Сем »Сузанине Тајне« Волф-Ферари је компоновао још оперу »Богородичин накит« (премијера 1913. год. у великој Париској Опери), затим »Љубопитство же-не« и т. д.

Две главне партије, колико их у овом интермецу свега има,

Коњовић, Криста Ђорђевић, Ђе-
лони, Боди, Чеде Михајловић
Сланш Веснић, Замбони, Лазар
Мими Вуловић, Трпковић, Миле
Сављевић, Ана Маринковић, Ђорђе
Вукановић, госпођице Бајловић
Боди, Гргин, Нешин, Г. г. Рибара
Нушић, Бинички, С. Грујић, Вељко
Петровић, Росандић, Кркен
М. Тартаља са госпођама, г. г.
Оданић начелник Уметничког Оде-
љења, ђенерал Берић, п. пуковић
М. Боди, Брајловски, Павловски
Ракитин, С. Петровић, Доб. М.
путиновић, Д. Гошић, Виноградар
Г. Манојловић, и други познати
наши књижевници, сликари, ма-
јари и неколико новинара, и н-
правно гости, чланице и чланови
Художественог Театра.

Digitized by srujanika@gmail.com

Један велики музички скандал у Берлину

Са огромном рекамом бије објављено по целој Немачкој и Италији да се појавио нови Бетовен. То је дечак Пјетро Маринини. Шест му је година а коцертира на клавиру, са најтешким писесама. Његова физичка слабост са Бетовеном (као што и по слици види) фрапантна

Међутим мали Бетовен пр
трпео је невероватан фиаско
Берлину. Критика тврди да
малишан као дресирана живо
њица, да нема праве музикал-
ни сти већ су га родитељи без

шним рядом довели до свирања.
Нема — веле — душе, ни пра-
вог смисла.

Критичар »Фосише Цајтунг« назива догађај смешним и мучним. Шта су ти учинили, јадно дете? — пита се он. Вели да је утисак болан и туморан. Јадно детенце мучи се, али упропашћава оно што свира. Нема ритма нема динамике, нема унутарње снаге. Све је то дресура, као што се дресирају кућни и мајмунчад. Критичар тражи од полиције да заптити дечка од бездушне експлоатације родитељске; од учења музике на силу и нашибу — да се дечак заптити и — метне у постельју.

A black and white portrait of a young girl with dark, curly hair. She is seated at a round table, resting her chin on her hand and looking directly at the camera with a neutral expression. She is wearing a dark, short-sleeved dress. The background is plain and light-colored.

Пietro Mazzoni. — Pietro Mazzoni.

Рума Винавер, наставница музичке школе „Станковић“

Настава клавира код почетника

Да се постане одличан пијаниста треба, сем талента, много озбиљности, времена и стрпљења. Дете с одушевљењем почиње да учи клавир први месец, два, док траје усхићење да и оно ствара, исказује извесне музичке мисли.

Све му изгледа лако и достижно. Али прве вежбе, прве скале, опходење са прстима — (савијање прстију, мирноћа руке, подметање палца) — доводе га до ужаса и оно или потпуно напушта клавир или свира како било, са грешкама и неприкладним прсторедом.

Да би дете — или боље ре-
чено — почетник-почетница, са-
чувало и гајило и даље првашњу
силну жељу за свирањем и изво-
дило вежбе беспрекорно, све за-
виси од наставника, у том осет-
љивом раздобљу. Наставник-на-
ставница клавира — мора, сем
односне спреме (на жалост много
је и потпуно неспремних који сеју
коприве и коров у музичку наставу)
имати велико стрпљење и позна-
вати дечији менталитет и душу.
А што је најважније, мора се дете
учити са одушевљењем, то јест
мора се детету накалемити музика

Г-ђа Ружа Винавер. — G-đa Ruža Vinaver.

да буде што је она збиља у животу: утеша, прибежиште и наслада.

То не може да се оствари ако нетачно, како свирати не треба. професор само задаје ћакулекцију. Ако дете није имало стрпљења. Ја имам одличне резултате у томе или куражи да научи задатак што ћаку увек пресвира задатак, сваком руком напосле и поједине па била то гама или вежба или фуга или соната или најкраће почетне фразе из клавирских школа. Шта више, пресвирај му два пута. Прво са свима (у односном темпу) нијансама — што утврднијим и финијим — да би пјесму учинио привлачном; са педалом, са најбрзом пажњом да прсти и зглавак буду правилни, да се правилно изведу лукови (*legato*) и лигатуре.

Па онда сасвим споро, бројећи гласно, без знакова, без педала, са апсолутном дисциплином ритма, обраћајући нарочиту пажњу на музичку интерпункцију (лукови, *legato*, *staccato*, *fermata* и т. д.) и на тактове који су тежи од осталих.

Те незгодне тактове који су ћаку тежи по остали (било због којег узрока: због промене знакова, крстова, бемола и т. д., или нешто комплицираног прстореда) мора се студирати нарочито.

Ништа страшије је да ћак свира непрестано застајкујући, удајући једну ноту по неколико пута, успоравајући тамо где му је теже и неизгодније.

Код нас се на то не обраћа довољна пажња, рачунајући да после извесног времена ћак ће свирати правилно. Тужна илузија!

Задајући му наредни задатак, иако је прошли био пун неправилности и грешака, стварамо полустане, одвратне, површине фушере.

Зато има толики број особа које свирају тешку музику —

Бетовена, Шопена, Листа, али свирају неправилно, нечисто и

тактове, а понекад чак и поједине ноте — 2—4 — наставница мора тај експерименат учinitи на часу, узимајући као минимум 10 пута. Дете воли да имитира, и кад тако буде учило, оно ће и само после неколико таквих покушаја од страшне наставника, почети да учи на исти начин.

Тако се ствара навика правилног учења, навика ћака и природна као чишћење зуба, чешљање и т. д.

Наставу треба ћаку учinitи пријатном и милом. Чим видим да се дете преморило, ја одмах прекидам са оним што свира, и, или пресвирај му нешто приступачно и лепо, уверавајући га да ће и оно скоро тако да свира, или дајем му да свира оно што већ зна врло добро. Кад ћак зна добро ноте извесног музичког комада — била то етида, сонатина или каква лакша пјеса, — тражим да обрati пажњу не само на *legato* и *staccato* но и на *crescendo*, *decrescendo*, *sforzando* и т. д.

А сад што се тиче избора литературе. Врло је погрешно давати само вежбе и етиде, или само Модарта, или само Дијабелија.

За свако доба музичке наставе има ствари односне тешкоће, и ћаку кога кљукају само са мало монотоним и ако научним сонатинама Клементија, ја дајем и Грига (*Lyrische Stücke* свеска I) и Шумана (*Kinderszenen*) и Бетовена (сонатине, багателе, мале варијације), дивне скаске Reinecke (на

4 рuke) у место бanalних завршака Diabelli и т. д. и т. д.

Треба у току наставе давати и Вебера и Хендла, Хумела и Скарлатија, и Хилера и Рубинштајна, и Шуберта, Мошковског и Падеревског. Уопште код ћака већа пре свега развити музичку културу, упознати га са различитим стиловима и школама, са различитим правцима и са различитим добима, а ћак са талентом брже и лакше ће увек монотону остајати код да свира напамет но онај немуједног писца. Али пре свега, после свре године навиши ћака на музику Баха, која отвара музичке хоризонте, чисто музичке, навикава на *legato*, на ритам; која је најдубља и најмудрија.

Постоји код нас предрасуда да ћак догође ћак, не треба да свира напамет. Тај је проблем решен у целом свету, само код нас не.

ФИЛМ

Гест у филму

Стварајући позоришни гест, твара уста, али зато усредсређујући госта режисери били су вероватно у недоумици: да ли ће успети или не. Стварајући филмски гест, филмски режисери знали су и ће на сваки начин успети.

Ствар је проста: гест позоришни био је везан за реч, говор, покрете тела и костим. Он се ће могао другачије замислити што као део једне глумачке сцене, као детаљ везан за хармонију целе улоге. Међутим гест у филму био је простији и много мање везан. Пре свега у филму се не пази на реч. Филмски глумац. Лице са изразом веселог чуви, за време игре, говоре здравља, аномално оптимистичко-механичније речи: »оченаш« или чко, мења се врло брзо у савремену статистику. Он на знак

Монро Селисбјури важи неспорно као карактерни филмски чуви, за време игре, говоре здравља, аномално оптимистичко-механичније речи: »оченаш« или чко, мења се врло брзо у савремену статистику. Он на знак магфона режисера отвара и заочајања и лудаштва.

Монро Селисбјурн игра у сјајном филму „Завојани трагови“. — Monroe Selisbourn igra u sjajnom filmu „Zavejani tragovi“.

Монро Селисбјурн има усавршен гест.

Ме Мјуреј специјализовала се. Пре свега она је Американка и добра глумица. Сем тога она је лепа и ексцентрична. Оригиналност се тражи нарочито у филму, јер без оригиналности филм изгледа и сувише деплазирана багажа. Зато је Ме Мјуреј дала мања и свом телу (дивно је!), и свом лицу (божанско!), да створи креацију ексцентричне жене, за себесне еротике и неког лудила, сличног визији и причи. Ме Мјуреј има савршен гест.

Лилијан Гиш (ми смо јој се дивили у Грифитовом филму »Две сиротице«) креирала је наивност, девичански покрет и минуциозну лепоту нечег ситног и стварног. Уста и очи. Руке и спиритуалисано тело. Нема сексуса.

Одлична филмска глумица Ме Мјуреј, која вам се као ексцентричнија глумица уметница Америке. — Odlična filmska glumica Me Mјurej, koja vam se kaže kao najekscentričnija filmska umetnica Amerike.

Страст је код ње гест дејцеје стерије. Фин. Леп. Наиван, дубок, филмски ефекти. Лилијан Гиш је исто тако савршила свој гест,

Лон Чанеј (Американац, ћија, снага и лукавство) дао је филму јединствен гест, вредан психолошке студије. Управо знамо што је с њим: да ли јунак или кукавица, херој или подлац, трагед или гротескнојце. Специјалне гесте мелеза, јединичног типа са неразумљивим гестама цинизма и доброте, љубиљства и стараштва.

Невероватан у смеоности, вероватан у лукавству. А овдјели се једна синтеза геста, једна равнотежа живота и физијансираност акције.

И Лон Чанеј усавршио је свог гест.

Уолас Бери, после Конрада Фајта, најбољи мистичар у филму; сцена из филма „Бабу“. — Wallace Berry, posle Konrada Faјta, najbolji mističar u filmu; scena iz filma „Babu“.

А да даље говоримо ми би истакли и В. Харта и Дугласа, Присцилу Дин (колосална дама!) и Глорију Свансон, Бети Компсон и... тако дуго и дуго. Јер је филм је створио могућност израза, израз свега: и онога што постоји непронадено и онога, што је још пронађено. Карактери у филму морају бити изнад свега приказаног односно самог карактера.

Тако су они сви усавршили гест. Больје од Саре Дузе и Ђорнара.

Лилијан Гиш, филмска уметница коју је Београд упознао у филму „Две Сиротице“. — Lilijan Gish, filmska umetnica koju je Beograd upoznao u filmu „Dve Sirotnice“.

Драган Алексић.

Карикатуре **филмских** **глумада**

Живот има увек два лица: озбиљно и неозбиљно. Комично и

Ричард Бартелмес, филмски глумац, познат из филма „Звери“. — Ricard Barthelmess, filmski glumaec, poznat iz filma „Zveri“.

Лон Ченеј, глумац чије се драмске особине виде из ове карикатуре. — Lon Chaney, glumaec čije se dramske osobine vide iz ove karikature.

трагично. Стварно и илузоријално. Тако се не зна што боље је карактерише човека: да ли његова стварна фигура или карикатура? Ова последња могуће више је говара психоанализи, па је здрави интересантнија и због нејасноти — стварна.«

Нита Налди, позната перверзна жена из „Арена Живота“. — Nita Naldi, poznata perverzna žena iz „Arena Života“.

Зато и доносимо стално карикатуре филмских глумада. Они представљају много лица, који никаде, на ниједној слици не изражена синтеза свих тих улога. Оне су често толико дивентне и толико једна од друге да их једино спаја основни тон карикатуре.

Ричард Бартелихес, глумац одличних квалитета и »најомладији младић у Америци личи много на фигуру из Бетовнове

типа. Тврдоћа и лирика, једнотагична. Али увек грациозна и ставност и темпераменат. дубока.

Нита Налди је страсна, али Бастер Китон је комична фино, перверзно и господски, та гура, коју треба тражити. Јединственост није епикурејска, више ствен филистар и јединствен »љубашња, више снобизам и што све бавник.« Он је сав вибрација не. Али то, што је овде типично, »кубуса.« За карикатуру је и то то је плот и очи.

Мери Пикфорд је слатко дете. Ето тако карикатура открива Била би бог у рококоу и фигура филмског глумца пред нама. Задеса је то треба стално гледати озбиљните: једанпут смешна, други пут пост кроз неозбиљно сочиво.

Филмске физиономије**Художествени у филму.**

Чувени Павлов, члан московског Художественог Театра, није само одличан позоришни креатор,

Г. П. Павлов члан Художественог Театра из Москве, у филму „Царство Мрака“ као Айким.

нега и фини филмски глумац, са великим осебинама, које су толико чуда произвеле код западноевропске публике. Његова маска, стил игре, покрети — и све то, далеко од вулгарне филмске публике, створили су му кроз

кратко време елитно име међу филмским глумцима.

Рекс Инграм.

Један од најомиљенијих америчких режисера. Поред Грифита Сесил де Мила, његово се иместално спомиње. Још доста млад, има свега 30 година, за кратко време успео је да својим конструисаним филмовима освоји публику. Његови најважнији филмови су: Четири коњаника Апокалипсе, Евгенија Гранде (по Балзаковом роману), и Скарнуш. Сада се налази у Алжиру где снима два филма.

Рекс Инграм, филмски редитељ. — Rex Ingram, filmski reditelj.

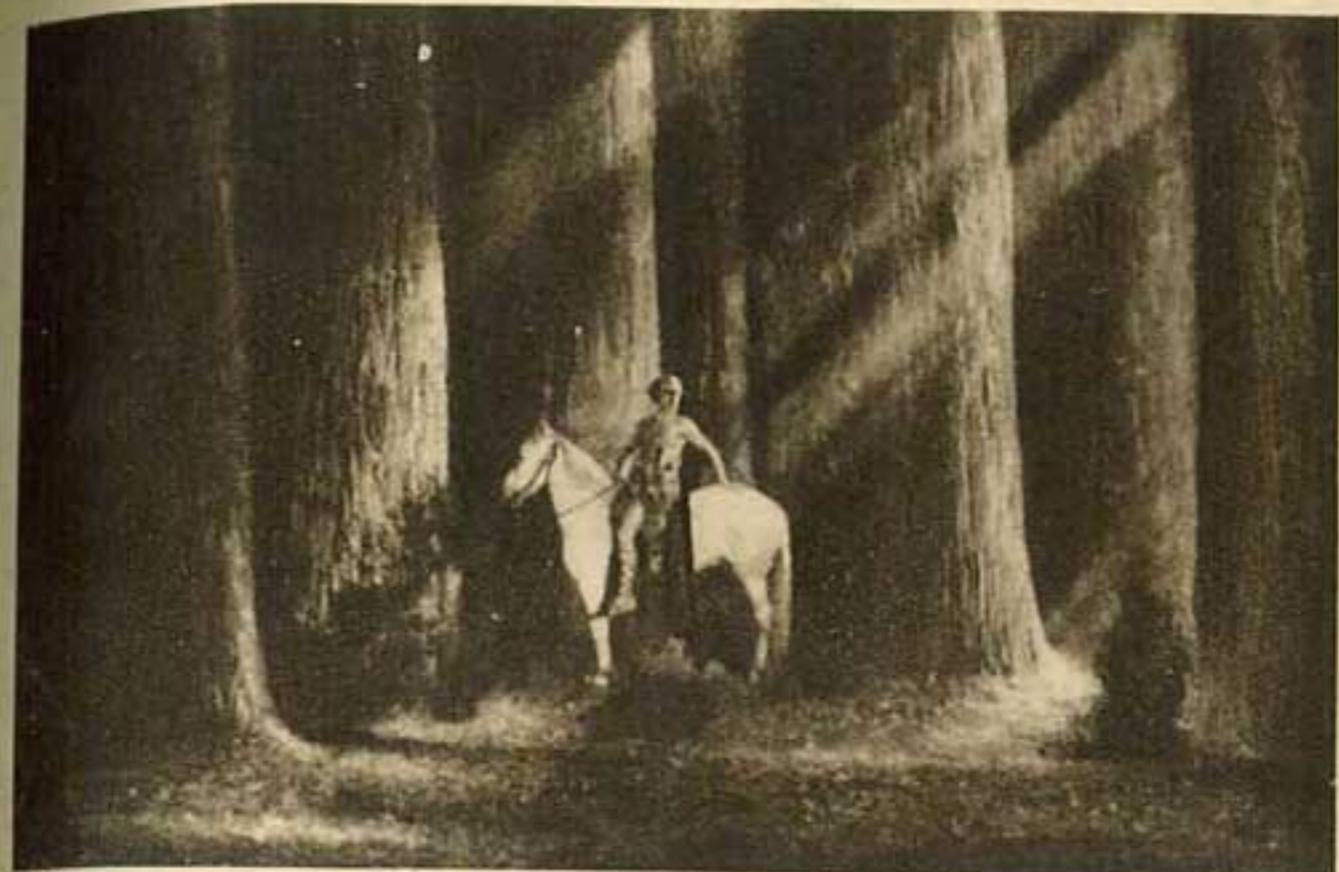
Велика германска епопеја у филму

Фрагмент из „Нибелунгена“: Хаген, по наредби краља Гунтера, вреба Сигфрида побођица аждаја.

Фрагмент из филма „Освата Кримхилде“: Долазак коњице Хунског Краља, за кога се Кримхилда удала, само да се освети Хагену и Гунтеру, убаци Сигфрида.

Сигфрид излази из шуме „Нибелунген“.

Велика немачка легенда, о Сигфриду и благу Нибелунга, сада је израђена у филму, који је режирао познати филмски редитељ Фриц Ланг. Фilm је пун вагнеровске снаге, прецизно технички израђен и режијски савршен. Невероватно добре слике и познати немачки жанр лепе филмске патетике, овде је, поред колосалног сценарија, изложен као пример монументалности. Film ће убрзо доћи и до нас. Израђен је код Ufa-Co.

Сигфрид тражећи Миме припрема се за борбу са змајем. „Нибелунген“ у режији Фрица Ланга.

Балет
Шарлота Вилке у Београду

Г-ца Шарлота Вилке, грациозна играчица Далкрозове Школе, у своме *Marche grotesque*. —
G-са Šarlotra Vilke, graciozna igračica Dalkrozove Škole, u svome *Marche grotesque*.

Г-ца Шарлота Вилке, она гра- ског гостовања (претпрошле се- циозна и духовита пластична и зоне) тако нагло освојила српску грачицу Далкрозове Школе, која наше публике, враћа нам се ових је приликом свога првог београд- дана да би нам поново показала

своју свежу и суптилну уметност, стилска концепција чине од сваке креације г-це Вилке по једно томе што је успела да — искључивим — средством ритмике и пластике тела адекватно изражава и тумачи душевна дешавања дата, непосредно, у музичи или поезији. Савршена сагласност теме и ритма са ритмом музике, приређује своје вече у сали »Малесног ритма«. Датум и програм објави- племенита пластика и висока ће се накнадно.

T. M.

Гостовање Београдског Народног Позоришта у Сомбору
Полагање венца на гроб песника Лазе Костића

Чланови Београдског Позоришта око гроба песника Лазе Костића, у Сомбору. — Članovi Beogradskog Pozorišta oko groba pesnika Laze Kostića, u Somboru.

У току претпрошле недеље, ског Позоришта. Сомборско гра- чанови београдског Народног ђанство поздравило је одушев- Позоришта гостовали су са о- љено ово гостовање београдских громним успехом у Сомбору. Да- уметника. ли су три представе у градском Гости су положили леп венац позоришту, са конференцијом г. на гроб Лазе Костића у име др. Ранка Младеновића, помоћ- Народног Позоришта у Београд- ника директора драме Београд-

Народно Позориште у Скопљу

Г-ја Лескова, редитељ и члан Скопљанског Позоришта. — G-đa Leskova, reditelj i član Skopljanskog Pozorišta.

И ако је ово већ трећа привремена зграда Народ. Позоришта у Скопљу, — која је срушена или изгорела, ипак рад није престао. Неуморни раденици на пољу драмске уметности на нашем Југу, раде и под најтежим околностима. Омиљен Београдској публици, народни драмски јунак, г. Милорад Петровић, оставио је Београд и отишао је у Скопље, да тамо ради на националном репертоару.

Доласком г. А. Верешчагина за редитеља и г-ђе Лескове као редитеља и драмске уметнице, репертоар је у Народ. Позоришту Скопском узео правац чисте и праве уметности.

Г. А. Верешчагин, редитељ Скопљанског Позоришта. — G. A. Vereščagin, reditelj Skopljanskog Pozorišta.

Osječko Kazalište

Štefka Polić.

У последње vrijeme odigrala је с великим uspjehom главне партије у operetama „Jesenji manevar“ од Kalmana, „Frasquita“ od Lehara, „Bajadera“ од Kalmana. Као operetska subreta odlikuje se simpatičnim glasom i rutiniranom glumom. Nedavno je gostovala u Zagrebu i njen uspeh zabilježile су sve zagrebačke novine.

— Milan Pichler, Colline — Sergej Nikolajević.

La Bohème.

17. februara davala se prvi put u sezoni Puccinijeva opera *La Bohème*. Dirigirao је direktor opere, g. Lav Mirski, а главне партије pevali su: Mimi — Anka Milić, Mussete — Dita Kovač, Rodolpho — Vasilije Strado-Torgvicki, Marcel — Rudolf Bukšek, Channard

G. Vasilije Strado-Torgvicki, kao Werter u Osječkom Kazalištu. — Г. Василије Страдо-Торгвички, као Вертер у Осјечком Казалишту.

Г-ђа Štefka Polić, као Baјадера у истоименој opereti od Kalmana. — Г-ја Штефка Полић, као Бајадера у истоименој оперети од Калмана.

Опроштај са Художественицима

Група Художественика на позорници Београдског Позоришта после завршене последње представе „Госпође с мора“ у тренутку када се појављује пред публику која јој франетично аплаудира. (С десне стране г-ђа Германова).

Група Художственика на перону београдске железничке станице, пред одлазак. (С лева на десно: г. г. Комисаров, Масалитинов, Васиљев, Павлов, г-ђа Токарскаја, г-ца Бахарева, г. Преднић, управник Београдског Позоришта, г. Шаров, г-ђа Краснопољскаја, (иза ње) г. Вирубов, г-ца Скрјабин и г-ђа Крижановскаја. На стеленицама вагона г. г. Сјеров и сликар Андрејев.

Вариете

Програм „Театр-Палас“

Програми београдских вариете стално се поправљају, а Театр-Палас у томе им предњачи. Програм за март спада у најбоље програме овог отменог вариетеа. Као увек одличне атракције измењују се са првокласним играчицама и играчима. Дуо бициклиста *Самотса*, руски играчки цар *Кудравчев*, и експонтична

Кити Моран. — Kitty Moran.

играчица *Кити Моран*, тачке су првог квалитета. *Самотси*, оба вешта бицикли уносе у своју тачку необично много свежег хумора. Један од њих разговара цело време звиждени и изазивајући буре смеха. *Дуо Кудравчев* истиче се невероватном брзином, темпераментном игром. Чудо брзине и сама је ова тачка. *Кити Моран* експонтична играчица, оригинална је у сваком погледу.

Два Самотса. — Dva Samotsa.

Ове три тачке имају ведрине у себи, укусне су и далеке од сваке баналности.

Поред ових се истиче еластични степ дуо *Тексас*, Црнића *Арабела*, добро позната београдској публици, сестре *Дона-Бианко* елегантном игром и *Елен Мар-*

Дуо Кудравчев. — Duo Kudravčev.

тини и други комичари са много вица и инвенције. Но и остale тачке заслужују пажњу.

Наши велики уметници

Г-ђа Вика Подгорска, Једна од првих и најбољих драмских уметница Загребачког Казалишта. — G-dja Vika Podgorska, Jedna od prvih i najboljih dramskih umetnica Zagrebačkog Kazališta.

Одговорни уредник Драган Алексић, Космајска 22 — Власник за Издавачко Удружење „Илустрација“ Иван Зринић, директор „Илустрованог Листа“. — Тифдрук и офсет штампа Графичког Завода „Макарије“ А. Д. Београд—Земун.